

DIRVA

Nr. 119

Spalis-October 16, 1961

Cleveland, Ohio

ISPĖJO KOMUNISTUS DĖL ŠAUDYMŲ BERLYNE

JAV karinė vadovybė Berlyne išspėjo rusus "dėl įžūlaus ir nelegalaus elgesio pasėkų". JAV karinių įgulų komendantas gen. Albert Watson II pats nuvyko į sovietų štabą ir pareiškė griežtą protestą ne tik dėl komunistinės policijos elgesio, bet ir dėl kitų "pavojingų incidentų, ardančių taiką ir saugumą amerikinio sektoriaus pasieny".

AMERIKOJE MOKOSI JUGOSLAVŲ LAKŪNAI

JAV gynybos ir valstybės departamentai paskelbė, kad Amerika pardavusi Jugoslavijai 135 sprausminius lėktuvus F-86D. Tai buvo padaryta šių metų pradžioje, kovo mėnesį.

JAV vyriausybės pareigūnai taip patvirtino, kad komunistinei Jugoslavijai buvo parduota ir kitų karinių reikmenų.

Istorija iškilo aikštėn, kai mjr. H. C. Knickerbocker pareiškė, kad jugoslavų pilotų apmokymas amerikinėse aviacijos mokyklose sudaręs "išdavikišką situaciją". Tas pareiškimas buvo atspausdintas viename laikraštyje ir iššaukė stiprų visuomenės pasipiktinimą.

Pentagonas paskelbė, kad jugoslavų pilotų apmokymas buvęs sutartas pardavimo sutartyje, ir Jugoslavija už tai apmokanti. Sakoma, kad tie jugoslaviai neturį teisės įeiti į tas mokyklos dalis, kur yra slapti dalykai. Dešimties savičių kursą jie baigsią ateinančio mėnesio gale.

Amerikiečių protestas buvo pareikštas, reaguojant į komunistinės policijos šaudymus penktadienio rytą, kai devyni Rytų Berlyno gyventojai bandė sunkvežimiu pralaužti spygliuotų vielių ir betoninių stulpų užvaras.

Sunkvežimiu įstrigus už pirmosios vielių užvaros, jie iššoko ir laimingai perbėgo į amerikinių sektorių, bet komunistų policija tuo metu paleido automatų salves, kurios vos nekludė amerikiečių karinės policijos ir vokiečių -- pasienio policininkų.

Kitas panašus incidentas įvyko tos pačios dienos vakare, kai komunistų policija apšaudė du vokiečius, bėgančius į prancūzų sektorių.

Šiaurinėje Vak. Vokietijoje nuo sužeidimų mirė laikraštininkas Kurt Lichtenstein, kuris dieną anksčiau buvo priartėjęs prie sienos, norėdamas pasikalbėti su laukų darbininkais. Jis buvo kelis metrus įžengęs į komunistinės zonos teritoriją ir, komunistams paleidus automatų serijas, bėgo atgal, bet buvo sunkiai sužeistas, nugabentas į ligoninę tuoj pat mirė.

Šią savaitę JAV karinės įgulos Berlyne pradeda kelias dienas trukšiančius manevrus.

SVARSTĖ PIETŲ VIETNAMO BŪKLĘ

Prez. Kennedy praeitą savaitę galį tarėsi su Tautine Saugumo Taryba apie galimybę pasiųsti JAV karinius vienetus į Pietų Vietnamą.

Sakoma, kad prezidentas nebuvęs įtikintas, jog toks žingsnis būtų skubiai reikalingas. P. Vietnamo prezidentas Ngo Dinh Diem dar nesišaukęs pagalbon nei JAV, nei Pietryčių Azijos Gynbos Organizacijai, kurios nariu yra ir JAV.

Patikimi šaltiniai sako, kad karinių vienetų pasiuntimui į P. Vietnamą daugiausiai priešinęsis prezidento patarėjas Walt W. Rostow, bet jo argumentų nerėmęs nei gynybos sekretorius McNamara, nei valstybės sekretorius Rusk.

Prezidentas anksčiau spaudos konferencijoje buvo pareiškęs, kad tas klausimas būsiąs nuspręstas, kai grįš iš misijos jo karinis patarėjas gen. Maxwell Taylor.

Maskva į tai reagavo puolimais, kad Washingtonas ruošiąs "atviros agresijos" planus, kas "pavojingai sukomplikuotų būklę toje pasaulio dalyje".

Tuo tarpu iš P. Vietnamo gausėja pranešimai apie ten telkiamus komunistų būrius, kurie pradės veiksmus, kai tik baigsis lietu periodas.

* SOVIETAİ atmetė JAV prašymus, kad Sovietijoje būtų leista platinti oficialius leidinius Berlyno klausimu -- panašius į tuos, kurie platinami Jungtinėse Valstybėse, dėstant sovietų pažiūras. Baltųjų Rūmų kalbėtojas pareiškė, kad šio krašto vyriausybė, nepaisant sovietų atmetimo, tuo tarpu nenumatanti uždaryti leidyklių, gaminančių įskleidžiančių sovietinę propagandą.

* TUNISO prez. Bourguiba pagrasino atnaujinti "Bizertos mūšį", jeigu Prancūzija nesutiksianti evakuoti tenykštę laivyno ir karo aviacijos bazę. Naujajame pareiškime Bourguiba jau nieko neužsiminė apie ankstesnius pažadus, kad Bizertos klausimas nebus keliamas, kol bus išspręsta Berlyno krizė. Tie ženklaai rodo, kad Tunisas vėl pradeda aštrinti savo santykius su Prancūzija.

ALDONA STEMPUŽIENĖ DAINUOS BALTIMORĖJE

Solistė ALDONA STEMPUŽIENĖ šį šeštadienį, spalio 21 d., dainuoja Baltimorėje LB ruošiamame koncerte, kuris įvyks Lietuvių salėje. Koncerto pradžia 7 val. vak. Sol. Stempužienė šį rudenį dalyvaus koncertuose su Čiurlionio ansambliu Detrote, Toronte, Hamiltone ir ruošiasi dainuoti Aidą, kurią Chicagos lietuvių opera ruošiasi statyti balandžio mėnesį.

Detrote suruoštos Vilniaus dienos vyriausiais kalbėtojais buvo svečiai iš Clevelando A. Augustinavičienė ir S. Lazdinis, kurie su dideliu dėmesiu buvo išklausti susirinkusiųjų. Nuotraukoje šeštadieninės mokyklos mokinės svečiams prisega gėles. Plačiau apie Vilniaus dieną Detrote 6 psl. J. Gaižučio nuotrauka

KAIP AMERIKOS VYRIAUSYBĖ RUOŠIASI "NETIKĖTAM ATVEJUI"

Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė, kaip "U. S. News and World Report" skelbia, esanti sudariusi plataus masto planus, kaip ir iš kur būtų šis kraštas valdomas, jei staigiu smūgiu sovietinės raketos nušluotų Washingtoną nuo žemės paviršiaus.

Jau esą sudaryti antrinės vyriausybės griaučiai — paskirti asmenys, kurie turėtų pakeisti žuvusiuosius vyriausybės narius. Nustatyta prezidento įpėdinystės eilė — sąrašas iš 12 asmenų, pradedant viceprezidentu, atstovų rūmų pirmininku ir baigiant kabineto bei senato nariais. Jei niekas iš sąrašo numatytųjų neišliktų gyvas, tada kongresas turėtų padaryti kitus nutarimus laikinai pareigas einančiam prezidentui paskirti.

Požeminės sostinės

Toji antrinė vyriausybė veiktų iš gilių požeminių sostinių, kurių dalis jau pastatyta, o kita dalis dar tebeplanuojama.

Požeminiai pastatai yra taip sukonstruoti, kad atlaikytų ne tik bombas ir raketą, bet ir atominę radiaciją, nuodingąsias dujas bei bakterinį karą. Ji veiktų telefono ir radijo pagalba, ir toji ryšio sistema yra taip pat sukurta, kad išliktų.

Požeminių sostinių grupėje yra eilė neskelbiamų miestų JAV teritorijoje ir vadinama "federalinė arka" — 94 slapti centrai nuo 30 iki 300 mylių atstume į vakarus nuo Washingtono, D. C. Turimomis žiniomis, trisdešimties federalinių įstaių štabai jau veikia 52 tokiuose centruose: kai kur tarnautojų skaičius pastoviai siekia 250 asmenų, kur tesą tik "griaučiai" iš kelių asmenų. Už "federalinės arkos" ribų esą išbarstyta apie 400 įstaių, kurios perims įvairių agentūrų veiklą nelaimės atveju.

Taip pat yra aštuoni rajoniniai štabai federalinei vyriausybei; iš jų galėtų būti administruojamas visas kraštas. Vienas tokių

centrų yra Denton, Tex., kur įrengimai bus "sukietinti" ateinančių pavasarį.

Papildomi uždaviniai departamentams

Kongresas karo atveju testų savo veiklą. Jau visų valstijų, išskyrus Wisconsiną, gubernatoriai yra gavę teisę skirti trūkštamus senatorius. Kongrese svarstoma papildyti konstituciją punktu, kuris leistų valstijų gubernatoriams taip pat papildyti trūkštamas vietas rūmuose, jei pusė atstovų žūtų atominio puolimo atveju.

Detalizuotuose planuose taip pat numatyti papildomi uždaviniai federalinėms ministerijoms. Komercijos departamentas, pavyzdžiui, turėtų kontroliuoti viešuosius kelius, civilinę aviaciją ir laivus. Žemės ūkio departamentui tektų uždavinys gelbėti ir saugoti maisto išteklius, normuoti jo paskirstymą. Sveikatos, švietimo ir gerovės departamentas vykdytų medicininio personalo mobilizaciją, steigtų papildomas ligonines, perimtų medikamentų išteklius.

Totalinė mobilizacija

Savaime suprantama, kad pavojiaus atveju civilis gyvenimas būtų taip pat smarkiai suvaržytas, nuo karinės pramonės atliekama darbo jėga mobilizuota komunalinio aptarnavimo reikalams, t. y. ne karinei pramonei dirbą asmenys naudojami elektros, telefono ir dujų tiekimo linijoms išlaikyti, maistui pergabenti, ligoninėms aptarnauti, žuvusiems laidoti ir t.t.

Šie pasiruošimai ryškiausiai pastebimi Kalamazoo, Mich., mieste, kur vietos įstaigos jau pasirašė sutartis su privatinėmis firmomis, konkrečiai nurodant darbus, kuriuos jos turėtų atlikti atominio karo atveju. Ši programa, iš dalies finansuojama federalinių fondų, numatoma plėsti į kitus miestus.

Geriausiu tuo tarpu "netikėtam atvejui" yra pasiruošę kariniai štabai, kurie

jau anksčiau yra baigę įrengti požemines būstines, "mažuosius Pentagonus", kurie perimtų karines vadovybės pareigas, jeigu generalinio štabo būstinė būtų sunaikinta. Karinė vadovybė taip pat sudariusi karinių vadų įpėdinystės eilę.

Bet aiškiai pabrėžiama, kad ir totalinio karo atveju, civilinė vyriausybė nepateks karinės kontrolėn. Esą imtasi ir dar planuojama įvairių priemonių, kad Amerikos valdžia išliktų civilinė. Prezidentas arba jo įpėdinis bus vyriausias karinių pajėgų vadas net ir tuo atveju, jeigu jam tektų veikti iš povandeninio laivo vandenyne.

LENKAI TURI MAŽAS RAKETAS

Lenkijos "liaudies armijos" politinis viršininkas gen. mjr. W. Jaruzelski paskelbė, kad Lenkija turinti "defenzyvinius raketinius ginklus".

Jo pareiškimas buvo paliiustruotas nuotraukomis, kuriose matomos raketos ant iššovimo tramplynų. Jos atrodo sovietinės gamybos, panašios į amerikines Niki-Ajax. Pastarosios neturi atominio užtaisų. Šis lenkų generolo pareiškimas patvirtino specialistų stebėtojų spėjimus, kad Lenkija jau prieš metus gavusi bent simbolinį skaičių priešlėktuvinių raketų. Chruščiovas nelabai senai pareiškė, kad Lenkija ir kitos Rytų Europos valstybės neturinčios atominų ginklų.

Lenkijos kariuomenė dabar yra išsiųsta į milžiniškus manevrus, vykdomus vakarinėje Rytų Vokietijos dalyje. Vyriausybė praeitą savaitę oficialiai paskelbė, kad atsargon turį būti paleisti kareiviai palikti tarnyboje, "kol bus pasirašyta taikos sutartis su Vokietija".

Šis veiksmas ir atsarginių mobilizacija, kaip tikima, pakėlė Lenkijos armijos dydį 10%, ir dabar jis galįs siekti 250,000 vyrų.

VELNIŠKOJI SUTARTIS (17)

MOLOTOVAS ATVYKSTA Į BERLYNĄ

"Niūri, lietinga diena. Molotovas atvyko ir buvo nepaprastai formaliai primtas, Mačiau jį, kai jis Under den Linden gatve važiuavo į sovietų pasiuntinybę. Jis man sudarė provincijos mokytojo įspūdį. Bet kažkas jame turi būti, nes priešingu atveju jis nebūtų išėjęs gyvas iš kruvinų jėgos varžybų Kremliuje. Lyg būtų savaime suprantamas dalykas, vokiečiai kalba apie rusų senų svajonių įgyvendinimą Bosfore ir Dardaneluose, o patys nori likusių Balkanų: Rumunijos, Jugoslavijos ir Bulgarijos..."

Tokiais žodžiais pradėjo 1940 lapkričio 12 dieną savo užrašus amerikietis korespondentas William L. Schirer. Tai, ką vokiečiai tą dieną kalbėjo, gana tiksliai atitiko jų tuometinius siekius. Šiandien iš viešumon iškilusių Trečiojo Reicho užsienių reikalų ministerijos dokumentų žinoma, kad tie dvi dienas užtrukę pasitarimai buvo lemtingi tolimesnei įvykių eigai.

Jie smulkiai, išskyrus vieną susitikimą, yra užprotokoluoti tuometinio užsienių reikalų ministerijos vertėjo dr. Schmidto.

Pirmajame, lapkričio 12 rytą įvykusiame, pasitarime tarp abiejų užsienių reikalų ministerijų Ribbentropas pasirodė iš arogantiškiausios pusės, tačiau Molotovas greit permatė jo tikslus ir visą vokiečių žaidimą. "Anglija", pradėjo Ribbentropas, "yra sumušta, ir jau tik laiko klausimas, ka-

da galutinai prisipažins savo pralaimėjimą... dabar jau atėjo britų pasaulinės imperijos galas."

Tiesa, Anglija tebesitiki kinti Amerikos pagalbą, bet "Jungtinių Amerikos Valstybių įstojimas į karą yra visiškai nepavojingas Vokietijai. Vokietija ir Italija niekada neleis anglosaksų jėgoms išsikelti į Europos kontinentą... Militarinio problemų iš viso jau nėra... Ašies jėgos jau nebegalvoja apie tai, kaip karą laimėti, tikrai svarsto, kaip jau laimėtą karą užbaigti."

Todėl Rusijai, Vokietijai, Italijai ir Japonijai atėjęs laikas nustatyti savo "interesu sferas". Fiureris, — aiškino Ribbentropas, — priėjęs išvados, kad visų keturių kraštų ekspansijos erdvė "normaliai turi vystytis pietų kryptimi".

Japonija, kaip ir Italija, jau pasuko į pietus, tuo tarpu Vokietija, baigusi įvesti "naująją tvarką" Vakarų Europoje, papildomą erdvę rasianti centrinėje Afrikoje.

Jis, Ribbentropas, "klausia. save, ar Rusija... savo natūralaus ir Rusijai taip svarbaus išėjimo į atvirą jūrą nerastų pietų pusėje". "Kurį jūrą?" šaltai nutraukė Molotovas.

Tai buvo nemalonius, bet lemiamas klausimas, kaip vokiečiai per ateinančiose, 36 valandas be pertraukų nusitęsiosiose, derybose su atkakliu, šaltu ir preciziškai konkrečiu bolševiku pa-

matė.

Ribbentropas negalėjo tuoj pat duoti atsakymo į tą klausimą. Vietoj jo, jis pradėjo kalbėti apie "po karo visame pasaulyje įvyksiančias dideles permainas". Esą svarbu, kad "abu vokiečių-rusų pakto partneriai, ligšiol bendromis jėgomis gerai vykdę gerą biznį, ir ateityje bendrai darytų gerą biznį".

Bet, Molotovui reikalauiant atsakyti į jo paprastą klausimą, Ribbentropas pagaliau užsiminė, "ar negalėtų, bendrais bruožais kalbant, dėkingiausią išėjimą į jūrą Rusija rasti Persijos įlankos ir Arabų jūros kryptimi".

Molotovas, kaip rašo dr. Schmidtas savo knygoje "Statistas diplomatinėje scenoje", visų Berlyno derybų metu sėdėjo "su neripermatoma veido išraiška". Jis labai mažai kalbėjo, bet Ribbentropo išvedžiojimų pabaigoje pastebėjo, kad "interesu sferų apribojimo precizavimas yra būtinas, ypač tarp Vokietijos ir Rusijos".

Iš tikrųjų klatingasis bolševikas visą savo paraką taupė sekančiam posėdžiui, kuriame jis turėjo susitikti su Hitleriu. Ir, kaip išryškėjo, tas vienintelis tokis pobūdžio susitikimas visą galį nacių diktatorių ne tik nustebino, bet ir nuvylė, sugadindamas daug nervų.

Hitleris kalbėjo maždaug tą patį, ką sakė jo užsienių reikalų ministeris, bet stengėsi pasirodyti dosnesniu.

Vos tik atmosferinės sąlygos pagerėsi, tikino jis, Vokietija pakilsianti "lemiamam mūšiui su Anglija". Žinoma, tebesanti "Amerikos problema". Bet tik 1970 ar 1980 metais "ši

anglosaksų jėga iškels grėsmę kitų tautų laisvei... Jungtinės Amerikos Valstybės neturi ko ieškoti nei Europoje, nei Afrikoje, nei Azijoje".

Čia Molotovas įsiterpė, kad ir jis esąs tos pačios nuomonės. Tačiau negalįs sutikti su eile kitų problemų, kurias Hitleris iškėlęs. Hitleriui ilgesniame monologe išryškinius eilę jau Ribbentropo minėtų dalykų ir pakartotinai pabrėžus, kad abiejų kraštų siekimuose ir pastangose užsitikrinti išėjimus "į atvirą jūrą" nesąskirtumų, Molotovas atsakė, kad "fiurerio pareiškimai buvo tik bendro pobūdžio". Ką jis dabar norįs pasakyti, tai esą identiška su Stalino pažiūromis, nes Stalinas jam prieš išvykstant davęs "tikslus nurodymus".

Tada Molotovas pradėjo dėstyti tai, kam Hitleris, kaip atrodo, buvo visiškai nepasiruošęs.

"Klausimų kruša pabiro ant Hitlerio", rašo Schmidtas savo knygoje. "Taip joks užsienietis svečias mano akivaizdoje dar nebuvo kalbėjęs su juo."

Ko Vokietija siekianti Suomijoje? — norėjo Molotovas žinoti. — Kaip ji planuojanti naująją tvarką Europoje ir Azijoje, ir koks vaidmuo toje naujojoje tvarkoje teksias Sovietijai? Kokia trijų jėgų pakto "reikšmė"?

"Be to", tęsė jis, "reikia išsiaiškinti klausimus, liečiančius rusų interesus Balkanuose ir Juodojoje jūroje, būtent, Bulgarijoje, Rumunijoje ir Turkijoje". Jis reikalaujas atsakymų ir "paaikškinimų".

Hitleris buvo taip prirenktas, kad jis — galbūt pirmą kartą savo gyvenime — neturėjo, ką atsakyti. Jis pasiūlė pasitarimus, "atsižvelgiant į eventualų orinį pavojų", atidėti kitai dienai, pažadėdamas tada išleisti į smulkmenas. (Bus daugiau)

PAVERGTŲJŲ JUOKAS

Vis dėlto juokiamasi ir kūjo bei plautuvo priespaudoje. Tiesa, ne širdimi, bet tulžimi. Tame juoke neatsispindi gyvenimo džiaugsmas, tas juokas nėra pasilinksminimo prekė. Iš esmės, tai karti ir pavojinga gynybos priemonė — pavergtojo žmogaus bandymas bent minutę išsiveržti iš suuniformintos valdinės kasdienybės, praplėsti melų tinklą, akimirklą pabūti žmogumi.

Net ir patys ištikimiausi partiečiai turi kartais — labai trumpai ir slapta — keliais milimetrais praverti sielos vožtuvą, kad nesprogtų. Jie išgyvena tą patį, ką ir rytinės Vokietijos žuo, kuris atėjo aplankyti savo gimnaitį Vakarų Vokietijoje.

"Na", sako šeimininkas, "kuo galu tave pavaišinti? Gal šviežiu, sultingu kaulu?" — "Ačiū, maisto užtenkamai turime ir na-

mie, dar geresnio, negu čia." — "Tai gal nori gerai pailsėti patogioje, šiltoje pastogėje?" — "Ne!" — "Tai gal skaniai pakti?" — "Ne!" — "Tai ko, po šimtais, čia atkeliavai?" — "Noriu paloti!"

Humorą už geležinės uždangos galima suskirstyti į penkias pagrindines grupes, kurių gausiausia ir "nekalčiausia" sudaro

HUMORAS APIE APRŪPINIMĄ PREKĖMIS

Sakėme "nekalčiausia", nes jį iš dalies toleruoja ir režimas, negalėdamas nusišluoti nesugebėjimų aprūpinti gyventojus kasdienio reikalingumo prekėmis, maistu, butais ir t.t. Nėra atsitiktinumas, kad apie prekių stoką tiek pačioje Rusijoje, tiek įvairiuose satelitų kraštuose atsišiepama, kaip apie "patvariausią socialistinio ūkio laikinų sunkumų ženklą". Temų apie tai netrūksta:

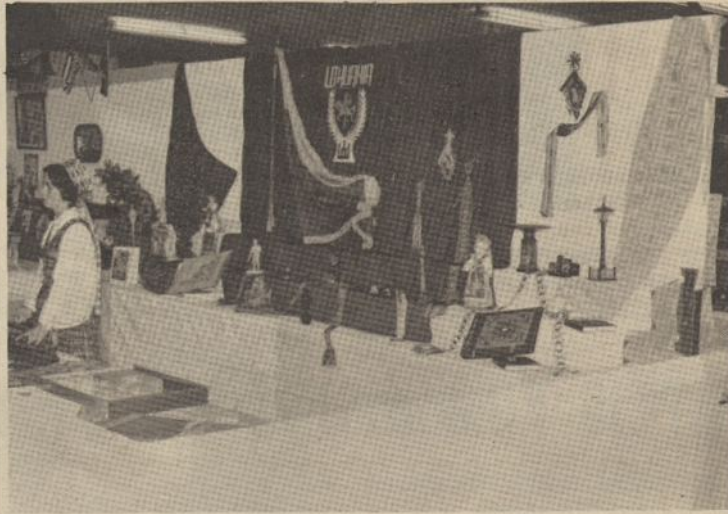
* "Draugai", rėžia kalbėtojas, "yra teisinga, kad iki sekančio penkmečio pabaigos mes dar turėsime susiveržti diržus!" Klausimas iš salės gilumos: "O kur gauti diržų?"

* Sovietijoje tuoj pastebima, kad artėja pavasaris: krautuose dingsta gaivinantieji gėrimai ir pasirodo pirmosios veltnių siuntos.

* Vyras užklumpa žmoną su meilužiu. Įniršęs jis šaukia: "Žioplai, ką jūs čia išdarinėjate, kai visas miestas jau stovi eilėse, laukdamas miltų!"

* Turistas sako Lenkijos gyventojui: "Ar dažnai tas čia kartojasi? Pas mus elektros srovė niekad nenutrūksta." — "Na, ir atsilikę jūs! Mes tą pergyvenome dar prieš karą."

* Elektros ministeris duoda atskaitą: "Prieš dvejus metus planą viršijome 110%, prieš metus

Rugsėjo 3 d. Baltimorėje suruoštojo Tautų Šventės parodoj lietuvių paviljonas su tautodailės kūrinių, už kuriuos buvo gautas pirmojo laipsnio prizas. Už stalo stovi viena parodos rengėjų — Audronė Svotelytė.

APAČIOJE: Parodoj veikęs lietuviškų valgių paviljonas buvo gausiai svečių lankomas. Už stalo stovi M. Bučinskienė, V. Norikaitė ir L. Kudirkaitė.

R. Pažemėno nuotraukos

150%, o šiemet... Atsiprašau, nebematau toliau. Drauge sekretoriau, atnešk žvakę!"

* Išdidus sovietinio fabriko direktorius pareiškia turistui: "Pirmais metais pagaminome 5000, antrais metais — 50,000 trečiaisiais — milijoną..." — "Ko milijoną?" klausia turistai. "Šių kortelių," — jis parodo plakatėlį: "Uždaryta iki naujo transporto".

* Butų paskirstymo įstaigos vedėjas tėviškai aiškina prašytojui: "Tai paskirtasis butas nepatinka jūsų žmonai? Drauge, aš nuoširdžiai patariu: geriau susiraskite naują žmoną, ją neskandinsite rasite."

* Mokytojas klausia mokinį: "O kur jūs pasikabinote Lenino paveikslą?" — "Atsiprašau, mes visai nepakabinome, nes pasie-

niuose gyvena keturios kitos šeimos, mes gyvename pačiame viduryje."

* Svečias klausia šeimininką: "Kodėl mane nesupažindinate su kitais žmonėmis, kurie yra šiame kambaryje?" — "Ir aš jų nepažįstu. Jie čia tik gyvena."

* Kolchozininkas kramto šieną, nes visa kita turėjo atiduoti valstybei. Tai pamato kolchozo pirmininkas ir susierzina: "Drauge, ką tu darysi žiemą? Vasarą reikia valgyti žolę!"

* "Anksčiau buvo blogiau," girtasi kolchozininkas apie socialinę pažangą, "tada man reikėdavo padėti žmonai, kai ji skalbdavo baltinius." — "O dabar?" "Dabar, na, dabar ji pasakomusi vilk baltinius ir lįsk į lovą." (Bus daugiau)

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE
APLANKYKITE

MIDWEST

MAISTO ir LIKERIŲ
KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke

SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia gėrimus pirksite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	5ths	\$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac ..	5ths	\$4.98
3 MARTELL 3 star Cognac	5ths	\$5.39
4 METAXA graikų brendy	5ths nuo	\$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH		
whisky	5ths	\$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	5ths	\$2.95
7 CHERRY, BLACKBERRY, PEACH,		
APRICOT importuoti		
prancūzų likerai	5ths	\$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kainomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS
REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

LIETUVIŠKI ŠCIRIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per pašta.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti..... Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:..... Name

No. Street City State

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIŠ, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy, 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Visų organizacijų rūpestis

Tai vieną, tai kitą kūrybinę jėgą amžinybėn palydėje, dažnai su nerimu klausiam: kas užims jų vietą? Ar svetimoms padangės saulė įdiegs dabartiniam išeivijos lietuvių jaunimui tą vaizgantį idealistinį patriotizmą? Kas sugebės įduoti jiems toliau nešti Lietuvos laisvės siekimo fakelą?

Tuo pačiu rūpesčiu gyvena visos mūsų organizacijos. Juo gyvena ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, kurios įstatų 3-me str. skaitome: Sąjunga organizuoja lietuvių kilmės jaunimą Amerikoje auklėti ir veikti Sąjungos tikslų bei veikimo dėsnii dvasioje.

Jei lietuvių jaunumenės idealizmą žadino ir kėlė tautiškoji idėja ir Vaizganto laikais, tai reiškia, kad ta idėja yra patraukli, reikia tik sugebėti jaunimą įkvėpti dideliems ir svarbiems tautos darbams, nes lietuvis iš pat prigimties yra idealistas.

Tačiau, bet kokiais idėjai tėti ir palaikyti reikalingas vyresniųjų vaizgantįsias pasiaukojimas jaunumenei, o per ją lietuvių tautos ateitį. O jis, kaip žinome, rėmė tautiškoji jaunimą moraliai ir materialiai.

Sunkiausiais mūsų tautos laikais žvelgiame į praeitį. Joje įkvėpimo ieškojo aušrininkai, varpininkai ir mūsų pirmieji savanoriai kūrėjai. Iš jos netolimos praeities įkvėpimo semiasi ir dabartiniai mūsų rašytojai savo kūrybai. O dabar, ta garbinga Lietuvos praeities istorija, dar praturtėjo, deka, skaudžiais įvykiais. Todėl dabar geriausias pavyzdys yra ne tik senoji Lietuvos praeitis, bet ir šios paskutiniosios rezistencinių kovų aukos.

Mes matome, kaip neorganizuotas jaunimas juda gatvės ir aplinkos beformiškume, anot Ortegosa J. Gasset, kaip purvo luitas, atkrisdamas nuo vieno bato ir prilipdamas prie kito. Jis turi būti organizuojamas. O tai pareiga ir kiekvieno Tautinės Sąjungos nario. Bet gi pats pirmasis jaunimo organizavimo žingsnis tenka tėvams, kuriems tiesioginiai priklauso vaikai.

Štai, mano kaimynystėje neseniai įstojo į Korp! Neo-Lithuania nauja kandidatė. Girdėdama jos pasitenkinimą savo žygiu, paklausiau, kaip jai kilo mintis tai padaryti. Atsakė, kad tėvelis išaiškino organizacijos tikslus. Mañ jie patiko, todėl ir įstoja.

Tautinį paveikslą reikia išryškinti, o ne dar labiau jį sumurzinti, anot kun. P. Garšvos, kuris LB Tarybos praeitoj sesijoje savo paskaitoj apie jaunimo auklėjimą stipriai pabrėžė. Tas uždavinys taip pat tėvams priklauso.

Tenka girdėti ir net skaityti, kad nepriklausomoje Lietuvoj vienu laiku valdė fašistai, o kitu — tūkstančio kunigų diktatūra (Darbas, 1955 m. 4 nr.), todėl tas laikotarpis esąs bereikšmis. Jaunimui taip pat gerai žinoma, kad ankščiau valdė caras, o dabar bolševikai. Ir jiems sunku besusigaučyti, kokios Lietuvos jie turi siekti, ypač, kad ten niekados nebuvo nė vienos tinkamos valdžios. Numoja ranka ir, nenorėdamas bei laiko neturėdamas ieškoti klaidinamos teisybės, pasuka į svetimuosius vandenis.

Yra tėvų, kurie dėl laiko stokos su vaikais iš viso negrįžta į praeitį. Jiems į pagalbą turi ateiti lietuviška organizacija. Jei jų vadovybės stengsis prisilaikyti ir įgyvendinti savo įstatų tikslus bei siekimus, tai jos bus gyvos, patrauklios ir jaunimui įdomios. Viena iš tokių turėtų būti ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. E. Č.

KANADOS LB TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto Taryba spalio 7 - 8 dienomis Toronte, Priskikimo parapijos patalpose, buvo susirinkusi aptarti daugelį įvairių

reikalų ir nustatyti gaires ateities veiklai.

Krašto valdybos pirmininkas Stp. Kęsgaila, pradėdamas šią III-ją sesiją, pasveikino visus

susirinkusius tarybos narius ir pakvietė kun. P. Ažubalį sukalbėti maldą. Posėdžiui pravedti buvo sudarytas prezidiumas į kurį įėjo A. Liūdžius (Hamilton), A. Narkeliūnas (Montreal) ir V. Užupis (Toronto). Sekretoriatą sudarė S. Bakšys (Hamilton) ir J. Danys (Ottawa). Į rezoliucijų komisiją -- Ignaitis (Rodeney), Simanavičius (Toronto) ir Vaičieliūnas (Sudbury). Mandatų: Butkus (London), Šukys (St. Catherine's) ir Vaidotas (Toronto).

Žodžių sveikino PLB valdybos pirm. dr. Sungaila, JAV LB Tarybos pirm. S. Barzdukas, Toronto apylinkės pirm. S. Juozapavičius; raštų -- V. Sidzikauskas ir J. Jasaitis; telegrama -- dr. Jasevičiūtė.

KLB Krašto Valdybos pirmininkas Stp. Kęsgaila, pradėdamas savo pranešimą, kreipėsi į tarybos narius šios sesijos posėdžiuose rimtai išnagrinėti visus aktualiuosius bendruomeninius klausimus ir iškeltais klausimais pareikšti savo nuomonę. Tik nuoširdus visų bendruomeninių klausimų išsiaiškinimas suglaus darniau gretas, suaktyvins veiklą. Kalbėdamas toliau paminėjo, kad krašto valdyba labai daug dėmesio kreipusi į apylinkių veiklą. Esą tuo tikslu buvo išsiuntinėta apylinkėms 1961 m. veiklos planas. Pats plano paruošimas nemažai pareikalavęs laiko, ir tenka abejoti ar visa tai pateisino idėjų darbą. Be to metų bėgyje pats gyvenimas iškėlęs visą eilę reikalų, kurie iš anksto veiklos plane nebuvo galima numatyti. Tad tekę apylinkes informuoti atskirais aplinkaraščiais. Jų buvo išsiuntinėta 15. Krašto Valdyba dėjęsi visas pastangas kad apylinkės būtų laiku paimformuotos ir į jų keliamus klausimus gautų laiku atsakymus. Krašto valdyba, atstovaudama Kanadoje gyvenančius lietuvis, nepraleidusi nė vienos progos reaguoti į kiekvieną įvykį, kuris lietuš Lietuvos laisvinimą ar jos interesus pažeidimą. Pav. Lietuvos Pasiuntinybės Brazilijoje uždarymas, Prezidento Kennedžio pareiškimas SSSR sienų klausimu ir kt. Krašto valdyba, nežūrint nepatogios savo geografinės padėties, buvusi numaičius aplankyti visas apylinkes, bet nebuvo parodyta apylinkėse tuo reikalu didelio susidomėjimo.

Esą praeitoje krašto tarybos sesijoje buvo pagedauta suruošti rajonines mokyklinio amžiaus vaikų šventes. To sumanymo vykdymo tekę atsisakyti, nes kunigų Vienybė praeitį vasarą ruošusi katalikų vaikų kongresą Dehli, Ont. Tačiau krašto valdyba liekanti ir toliau tuo nuomonės, jog panašios mokyklinio amžiaus vaikų šventės, esą, turėtų būti organizuojamos bendruomenės ir kad jose turėtų pareigos dalyvauti visų tikybų vaikučiai. Taipgi buvęs kreipiamas dėmesys į šelpimą mūsų tautiečių įvairiais nelaimingais atsitikimais.

Paminėjęs Geležinio Fondo, Lietuvių Dainų šventę Chicagoje pirmininkas užsiminė ir apie lietuvių spaudos vąjį, tačiau mūsų tautiečiai šiame reikale didelių jautrumu nepasižymėjo. Visiems padėkojęs už darnų bendradarbiavimą, S. Kęsgaila baigė savo gana platų ir išamų pranešimą.

Toliauėjo atskirų veiklos šakų vadovų ar jų įgaliotinių pranešimai, ir diskusijos.

Plačiau milijoninio fondo reikalui pranešimą padarė to fondo įgaliotinis Kanadoje Ignaitis. Po ilgų diskusijų prieita nuomonė, kad fondo steigimo sumanymas

'KAS NAUJA' MŪSŲ POLITIKOS AKIRATYJE? (3)

APIE "TRIBŪNŲ GRIOVIMĄ"

Iš pasikalbėjimo su Lietuvos Nepriklausomybės

Talkos pirmininku

--Ginčas, prieš kiek laiko įsiau drinęs tarp "Nepriklausomosios Lietuvos" ir "Naujienu" redaktorių, "griauti", ar "negriauti" tribūnas, iš kurių pasigirsta netiesia arba moraliai nepateisinami siūlymai, atrodo, bus atsiradę dėl nerimtos priežasties. Faktiškai jį užkūrė J. Tysliava per "Vienybę" paleidęs "sparnuotą žodį" apie piketavusius Sultzbergerį prie "New York Times" redakcijos.

Jis manė, kad gal nereikėtų "degti tribūnų" vien dėl to, kad iš jų kas nors sakoma, su kuo nesutinki. Ta proga buvo primintas ir aforizmas, "nors ir nesutinku su tavo nuomone, bet kovosiu, kad tu galėtum ją pasakyti", Vaizganto posakis Šiliūpi "aš tave myliu, bet tavo raštus deginu", ir dar kitokių panašių sentencijų.

"Deginti" ar "nedeiginti" tribūnų, iš kurių kas nors sako tokius dalykus, kurie yra ar bent mums atrodo netiesia, yra visai kitas klausimas, tik per nesupratimą susietas su reakcija dėl nevykėlių Sultzbergerio sugestijų.

Ryšium su tuo piketavimu buvo pareikšta dar ir kitokių abejotimų. Manyta, kad kažin ar gerai, NYT užsigaus ir ateinančią vasario 16-tą nebebus Lietuvai palankaus vedamojo...

Nesusipratimas čia toks, kad kalbama kukli demonstracija buvo tik prie NYT patalpų, bet ne prieš NYT nukreipta. Visi pareiškimai (plakatai) buvo adresuoti tik Sultzbergeriui ir tik prieš jo "idėją", anot kurios, gal Pabaltijo okupacijos įteisėjimo (prapažinimo) būtų galima numaldyti Chruščiovą Berlyne...

Demonstracijos buvo pareikštas pasipiktinimas tokia "idėja". Daugelis (jų tarpe gal net ir kankurie demonstrantai) tą pasipiktinimą reiškė ir laiškuose redakcijai, o čia jis buvo pareikštas iškeltais plakatais. Skirtumas grynai techninis. Kuris būdas veiksmingesnis, kuris giliau pataikio į jautrią vietą, galima tik spėlioti. "Tribūna", tai yra laikraštis, tuo buvo tik tiek paliesta, kad buvo Sultzbergeriui pareikšta, jog jis savo tikiomis nemoraliomis "sugestiomis" daro gėdą Amerikos spaudai.

Bus ar nebus po to Lietuvai palankių vedamųjų straipsnių Va-

Kanadoje yra neatidėtinai reikalingas. Jo pavadinimas visiems buvo priimtinas "Kanados lietuvių fondas". Tam reikalui sudaryta komisija, į kurią įėjo Ignaitis, Jakubickas ir Januška.

KLB Krašto Valdybos sąmata 1962 m. yra numatyta sieks 1800 dol. pajamų ir tiek pat išlaidų.

Romoje Eltos biuletenio leidimui Krašto Valdyba iki šiol išleido 900 dol. Ateinančių metų sąmatoje tam reikalui lėšų nėra numatyta. Kas bus tolimesnis Eltos biuletenio leidėjas iki šiol dar nepaaiškėjo.

Kanados lietuvių bendruomeniniuose sluoksniuose visą laiką gyvai diskutuojami mūsų tėvynės laisvinimo reikalai. Visuomet prieinama išvadų, kad tokioje padėtyje, kaip dabar, amžinai pasilikti negali. Ir šiame Tarybos narių suvažiavime buvo priimta rezoliucija reikalaujanti šaukti visų lietuvių veiksmų suvažiavimą.

Aptarus eilę kitų aktualių organizacinių reikalų, buvo leista pasisakyti skautų atstovui V. Rušui. Jis įteikęs padėkos raštus KLB Krašto ir Toronto apyl. Valdyboms, painformavo apie būtinumą įsigyti tinkamos stovyklavietės, kurioje skautams būtų sudarytos sąlygos siekti savo užsibrėžtų tikslų.

Sumanymuose bei pastabose iškelta rugsėjo 8-sios minėjimo, Vasario 16-sios gimnazijos šelpimo, solidarumo mokesčio ir kiti reikalai. Pabaigai buvo išklausyta PLB valdybos vicepirmininko J. Matulionio paskaita: "Naujoji komunistų partijos programa, Lietuva ir mes".

(pb)

LAIŠKAI

IPOMUS AMBASADORIAVIMO NUSAKYMAS

Komunistinė Vilnis atspaudė neva Estelos Bagdonienės pasakojimus iš kelionės Lietuvoje. Sakau, kad neva jos pasakojimus, nes už ją kalba koks tai J. Žaliukas, greičiausiai vienas iš pačios Vilnės redaktorių.

Nieko naujo ten nepasakota, tik labai įdomu, kaip Vilnis supranta Amerikos piliečio ambasadoriavimo prasmę. Girdi, Amerikos pilietis turi būti mandagus. Nuvažiavęs į kitą kraštą neturi matyti ko jam nerodo, o ką blogo pamatęs ir grįžęs namo neturi peikti.

Toks ambasadorius, anot Vilnės, jau labai gerai daro, jei ten nuvažiavęs peikia Ameriką, o sovietų santvarką giria.

Labai ačiū Vilniai, kad taip atvirai savo nuomonę ambasadorystės reikalu pasakė. Juk iš vilko darbų geriau ir pati vilką pažinti.

K. PUTRIMAS,
Chicago

redakcijos langus daužyti ar svaidyti bombas į jos patalpas. Beje, komunistai ir jų talkininkai daug kur suvedgina amerikiečių "tribūnas": bibliotekas, informacijos centrus... Toki įvykiai galėtų būti kalbamųjų diskusijų objektai.

SLAPTOJI KALBA TAIKOJ IR KARE

Paslaptingi 35 milijonų vertės trijų aukštų rūmai, trėti didžiausi valdžios rūmai Washingtono erdvėje, pastatyti 1957 m. Fort Meade, Md., pabėgus į Maskvą išdavikams Bernon F. Mitchell ir William H. Martin, jau yra žinomi pasaulyje. Tai vyriausioji būstinė vadinamos National Security Agency, šifrų išskaitymo organizacijos, vienos iš slapčiausių JAV žvalgybos tarnybų.

Tie du išdavikai prieš kurį laiką spaudos konferencijoje Maskvoj pareiškė, kad Jungtinės Valstybės sėkmingiausiai skaito daugiau kaip 40 kraštų slaptųjų ryšių". Ryšium su tuo, spėjama, kiekvienas kraštas pasaulyje pakeitė savo kodus ir šifrus.

Slaptoji kalba -- kodai ir šifrai naudojami taikos ir karo metu. Ypač karo metu kovojančios pusės deda visas pastangas išaiškinti priešių kodus ir šifrus. Jų išskaitymas dažnai net karo pasisekimą nulemia.

Visuomenei yra daugiau žinoma, kad Amerikos įstojimą į I Pas. karą nulemė kaizerinės Vokietijos beatodairis Amerikos laivų skandinimas. Tikrumoje buvo daug svarbesnė priežastis. Anglams buvo pavykę sulaužyti vokiečių diplomatinį kodą. Britų ekspertams išskaičius 13040 kodą, pasirašytą Kaizerio užsienių reikalų ministerio Zimmermann, buvo sužinota, kad Meksikai pažadėta "prarastatorija" (Texas, New Mexico ir

Arizona) už kariavimą prieš Jungtines Valstybes. Prezidentas W. Wilson tai paskelbė viešumai, ir Amerikos reakcija už mėnesio išsivystė į karo paskelbimą, kas užantspaudavo Vokietijos likimą. Antrojo Pas. karo metu iššifruoti japonų pranešimai nulemė karo eigą Ramiajame vandenyne. Amerikos kriptologams sulaužius japonų laivyno kodą, gautos pilnos žinios apie japonų laivyno pajėgumą ir judėjimą. Amerikiečiams sukoncentravus ribotas jėgas Midway erdvėje, buvo sumuštas japonų laivynas.

Šifrai yra seni, kaip ir rašyba. Jau senovės egiptiečiai naudojo trijų rūšių šifrus savo jero gli fuose. Biblija irgi turi keletą šifrų pavyzdžių. Jeremijo skyriuje 25, dalyje 26, minimas atvirkščias alfabeto sistemos naudojimas: A vieton Z, B vieton Y ir tt.

Kiekviena vyriausybė keičia savo kodus, kilus mažiausiam įtarimui, kad jie yra išskaityti. Martin - Mitchell išdavystės pasėkoje, Jungtinės Valstybės buvo priverstos visus kodus pakeisti naujais.

Šiandien kodų laužymo ekspertai naudoja elektroninius kompiuterius, kurie atlieka tūkstančius reikalingų "repeticijų", koį sudaromos atitinkamos lentelės. Mažinos tai gali atlikti per dienas, kas seniau žmonėms buvo įmanoma atlikti tik per mėnesius.

J. NENDRE

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURSAS

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 72. Saulius Plėnys, 4 met. amž. iš Chicagos, Ill. Nuotrauka A. Plėnio.

Kanados Lietuvių Bendruomenės IV-sios Krašto Tarybos suvažiavimo dalyviai. Vidury sėdi valdybos pirm. Stp. Kęsgaila, šalia Moters redaktorė J. Matusevičiūtė ir PLB valdybos vicepirm. J. Matulionis, V. Bubelio nuotrauka

NAUJOJI ALFONSO DARGIO PARODA

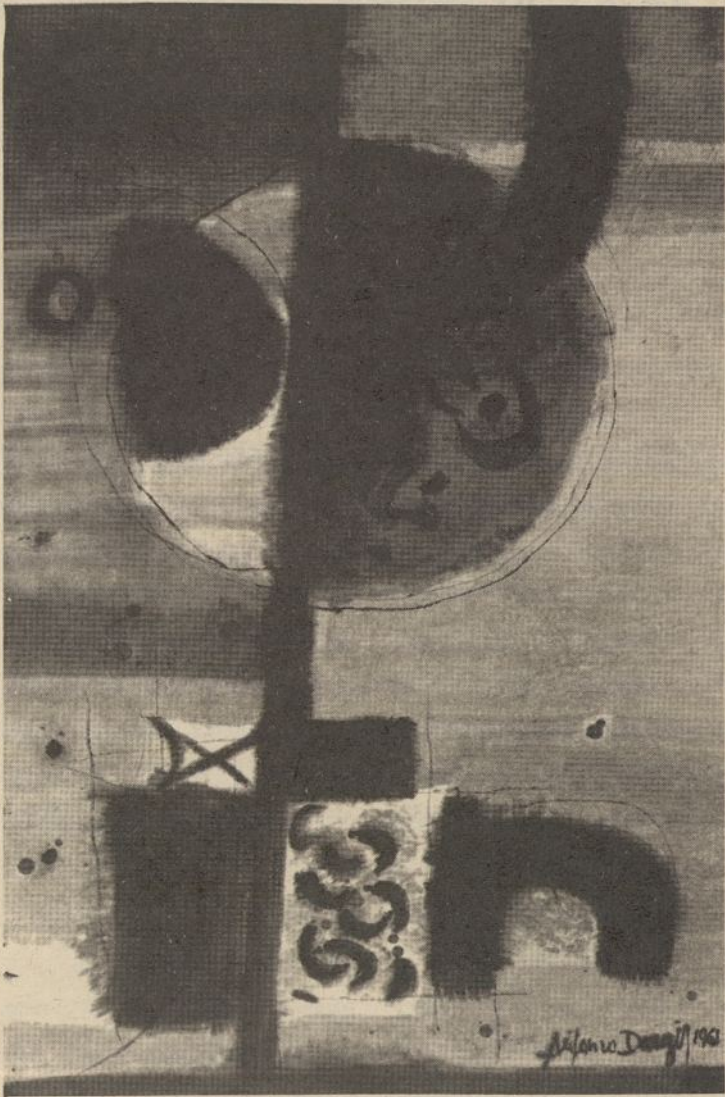
Rochesterio Meno Galerijoje spalį 6 d., dalyvaujant gausiai susirinkusiems Galerijos nariams ir svečiams, buvo atidaryta dail. A. Dargio paroda, kurioje išstatyti 42 paveiksai ir kuri tęsis 4 savaites. Su šia paroda Meno Galerija ypatingai pagerbė dail. A. Dargį, nes jis toje pačioje vietoje šį pavasarį suruošė Finger Lake parodą, dalyvaujant virš 400 dalyvių, yra laimėjęs pirmą vietą.

Ši paroda, jau pirmomis atidarymo dienomis, menu besidominančioje Rochesterio visuomenėje bei meno žinovų tarpe sukėlė gan palankų įvertinimą, nes dail. A. Dargis šioje parodoje pasirodė visiškai naujas ir šviežias savo kūrybine forma. Laikina palikęs savo mėgiamą grafiką, jis čia pasirodė, kaip gabus tapytojas, išgavęs, naujos technikos dėka, begalo simpatiškus, perspektyvoje ryškiai švelnius ir vietomis apščiui turtinus gaus spalvos žaidinius.

Tik šioje aliejinėje tapyboje, palyginus su ankstyvesniais grafikos kūriniams, jis, atrodo, padaręs dar vieną žingsnį į nežinomą, į tą neapibrėžtą pasaulį, kuriame jo kūrybinė vaizduotė niekuomet neleidžia spindinti spalvoms sustoti ties realybe ar bet kokia įprasta akiai forma pavaizduoti tą pasaulį, kuriame ir eilinis žiūrovas ir pats dailininkas gyvena. Nuo to subgėjimo pasekti dailininko ne tik išviršini veržimasi, bet ir jo vidinį išgyvenimą, pavaizduotą spalvomis -- ir priklauso visas jo vaizduojamo meno supratimas, priėmimas ar atmetimas.

Vienas ryškus bruožas jo kūryboje, žinoma, liko nepasikeitęs -- jis buvo ir liko abstraktus dailininkas, atstovas tos meno srovės, kuri šiandien vyrauja meno pasaulyje, užkariaudama vis didesnę žiūrovų pripažinimą bei meno kritikų įvertinimą, nors tuo pačiu metu ji susilaukia maištaujančio pasipriešinimo iš konservatyvių žiūrovų ir meno kritikų pusės, kurie nori mene matyti tiesą ir bent tolimą vaizduotėje apčiuopiamą turinį. Šia prasme dail. A. Dargis yra ryškus šios kontraversinės meno srovės atstovas ir galima drąsiai tvirtinti -- vadovaujantis, nepaisantis ir nuolat ieškantis naujų formų savo kūrybiniam tikėjimui išreikšti.

Pasekus jo kūrybinį kelią nuo Vienos Akademijos laikų, gausią dekoratyvią medžiagą Vokietijos teatruose, pagaliau labai produktingą kūrybinio gyvenimo dešimtmetį Amerikoje, dalyvaujant įvairiose parodose čia ir Europoje, dažnai laimint premijas -- galima susidaryti dail. A. Dargio ne tik kūrybinio pajėgumo vaizdą, jo veržlią kūrybinę vaizduotę, bet ir išvėgti tą nuolatinę veržimąsi ir ieškojimą vis naujų

Dail. Alfonso Dargio vienas iš 42 darbų "Kompozicija", kurie išstatyti Rochesterio Meno Galerijoje.

formų savo kūrybinei dvasiai išreikšti.

Toji savybė, taip būtina kiekvienam kūrėjui, ir yra dail. A. Dargio kūrybos pasisėkimo paslaptis. Ir tai nėra savęs ieškojimas, blaškymasis, bet tvirtas ir pastovus kelias į savęs turtinimą ir pilnutinį išiejimą savo kū-

rybinių vertybių drobyje.

Kaip dailininkas tai atlieka, kaip jis save išsako -- tai yra klausimai, kurie vieniems sukelia šypsni, o kitiems įvertinimą ir pripažinimą. Naujasis dail. A. Dargio pasirodymas kaip tik tą prielaidą sutvirtina.

H.Ž.

STASIO PILKOS REČITALIS

Praejusį sekmadienį Chicagoje lietuviai, literatūros ir teatro mėgėjai, kurių Jaunimo namų didžiojo salėn susirinko per pusantro šimto, turėjo malonų pavakartį Lietuvos valstybinio dramos teatro veteranas Stasys Pilka rečitavo Vytauto Mačernio, Vlodo Šlaitos, Antano Škėmos, Henriko Nagio, Henriko Radausko, Viljamo Šekspyro ir Aleksandro Ostrovskio kūrybą.

Pavakarys buvo malonus daugeliui atžvilgiu. Rečitalį organizavo, administravo, tvarkė studentai. Veteranų scenoje talkino taip pat labai jau, tebestudijuoją žmonės. Salėje būrys jaunų veidų, rečiau matomų kituose rengimuose, daug prisidėjo prie tos šilumos, kuri siejo auditori-

ją su scena. Tos, pačiam rečitaliui neesminės, aplinkybės pasako labai daug: nėra ko per daug nusiminti, nes pesimistai, diskutuodami lietuviybės klausimus, be reikalo kartais nepagaili šiurkštesnio žodžio apie mūsų jaunimą. Stasys Pilka, Petrapičio dramos teatrų auklėtinis, Lietuvos valstybiniame teatre nuėjęs ilgą ir garbingą aktorius kelią, rečituoją lietuvių ir pasaulinius autorius labai seniai. (Programos teigimu, tai buvęs jau šimtas rečitalis vien išeivijoje). Ilgų metų darbas padėjo aktoriui sukurti savą rečitavimo stilių: daug patoso, daug plačių mostų, daug mimikos, daug nuosirdumo ir labai ryškiai, sceniškai tariamas žodis.

Ieškančiam teatro mena naujų, ekstravagancijos, siurprizų Stasio Pilkos paprastas, tiesioginis, nuosirdus, tik truputuką egzaltuotas priėjimas prie pasirinkto kūrinio gali pasirodyti senos mokyklos ir nuobodokas, bet ir tokis kritikas turėtų sutikti, kad, pasikliaudamas pačia pagrindiniąja vaidybos esme ir naudodamas kiek perdėtas pačias pagrindinias priemones, rečituotojas daug kur įtikina ir sužavi, atskleidždamas mums kūrinio grožį, kokį jis jį suprantą ir jaučia.

Šiame rečitalyje, gal, mažiausiai įtikinamai praskambėjo ištrauka iš Antano Škėmos "Saulėtų dienų". O tai dėl to, kad aktorius tik tą vienintelį kūrinių skaitė iš knygos, mėgindamas neiškristi iš to stiliaus, kuriuo puikiai rečitavo mintinai išmoktus dalykus. Fizinė prielaidą prie teksto varžė ir mostų ir mimikų, net balsų.

Mane giliausiai sužavėjo rečitacija visų trijų Henriko Nagio kūrinių. Jiems kažin kaip iš esmės tiko visos aktorius naudojamos priemonės. Net pačiam skaitant man tie kūriniai nebuvo tokie gražūs ir raiškūs, kaip Stasio Pilkos interpretacijoje -- ir didybė to Medžio turgaus aikštėje, ir kaip Medžiai ateina į miestą, ir toks šviesus bei skaidrus Tomas Nipernadis.

Paskutiniajam išėjimui į sceną, kaip ir dera senam teatro liūtui, aktorius pasirinko dalykus, kuriuose jis raiškiausias, kuriuose jo talentas sušvinta

VOKIETIJOS LB VALDYBA IR VASARIO 16 GIMNAZIJOS BŪKLĖ

Rugsėjo 2 ir 3 dienomis Vasario Gimnazijos salėje įvyko Vokietijos Krašto Tarybos suvažiavimas, kuriame dalyvavo 14 Tarybos narių ir daug svečių. Suvažiavimą atidarė seniausias amžiumi E. Simonaitis, laikinai sekretoriavo jauniausias amžiumi J. Stankaitis. Suvažiavimui išrinkus prezidentą, pirmąją dieną pirmininkavo Stp. Vykinas, antrąją -- I. Apyrubis, sekretoriavo A. Boehm-Krutulytė.

Žodžiu suvažiavimą sveikino Vliko V. Tarybos pirm. J. Glemža, L. Raudonojo Kryžiaus pirm. J. Norkaitis, Katalikų Sielovados Vokietijoje direktorius Tėvas A. Bernatonis, Venezuelos lietuvių bendruomenės vardu kun. Perkūmas, Raštu sveikino BALFo įstaigos vardu p. Kairienė ir p. Čekauskai.

Pranešimą apie Krašto Valdybos veiklą padarė Valdybos pirm. kun. Br. Liubinas. Jis pabrėžė, kad šių metų kadencijos eigoje ypač daug Valdybos buvo padaryta kultūrinėje srityje. Gavus paramos iš vokiečių, buvo suruoštos kultūros dienos 14 apylinkių. Krašto Valdybos nariai lankė apylinkes ir laikė paskaitas ar informacinius pranešimus.

spalvingiausiai: Bruto monologą iš Šekspyro "Julijaus Cezario", Gloserio monologą iš "Ričardo III-jo" ir paskutinįją Tragiko sceną iš Ostrovskio "Miško". Tuose trijuose gabaluose Stasys Pilka mums perteikė savo rečitavimo stiliaus ir autoriaus kūrinio sintezę. Dėl to jie praskambėjo taip įtikinamai, kad salė, atrodo, laukė dar daugiau.

Tragiko scena mane nukėlė labai toli į praeitį ir priminė tokius skaidrius mažmokus (o gal didmenas), kad neiškenčiu čia nepapasakojęs. Tai buvo seniai, seniai Šiauliuose, kai aš dar buvau jaunas mokinukas. Valstybinis dramos teatras gastrolių metu statė Ostrovskio "Mišką". Dvarininkė vaidino Zuzana Arlauskaitė, Tragiką -- Stasys Pilka, Komiką -- Jurgis Petrauskas, Liaudies Namų "galiorkoje" sėdėję apstulbęs ir sužavėtas. Buvo taip gražu, kaip niekad, ir, kaip dera gimnazistui, Zuzana Arlauskaitė įsimylėjau ligi ausų, o Tragiko ir Komiko susitikimo sceną vaidindavau visiems, kas tik norėdavo, už abu.

TRAGIKAS (sodriu, giliu balsu): Na, ir kaip tau ne gėda, --artistas (plienoru neturi. KOMIKAS (plonu balseliu ir dabodamasis, kad partneris nesušeistų per sprandą): Tai... tai... tai, kad ir tamsta neturi.

Gražūs buvo laikai! -- anot Petro Vaičiūno.

Dabar ir vėl džiaugiuosi, Gal ne taip vaikiškai, kaip anuomet Šiauliuose, bet nuosirdžiai. Džiaugiuosi, kad mūsų dramos veteranas (o jų nedaug čia teturime) dar pilnas kūrybinės ugnies, kad gražiai skamba lietuviškas žodis scenoje ir kad mūsų jaunimas tą žodį myli, moka pagerbti jo "sakytojus" ir puikiai jiems talkininkauja, nes Lilija Šukytė savo labai gražiu balsu ir žydinčia jaunyste sužavėjo klausytojus, išprašiusius kelių pakartojimų, o Monigirdas Motekaitis jai puikiai talkininkavo prie piano.

Bevažiūjant po tos šventės namo, atklydo ir liūdniesnių minčių. Štai, gražios dvi valandos praėjo, tarytum, visai nepastebėtos, ir rečitalis nugarmės praeities užmirstin. O kodėl jo nepakartoti? Juk yra jaunų žmonių ir Clevelande, ir Detrote, ir New Yorke ir kituose miestuose. O lietuviškas žodis labai gražus ir brangus. Kodėl nepasikviesti Stasį Pilką? Iš tikrųjų, kodėl? ANTANAS RUKAS

P. S. Dvi mažutės pastabos, kurios primintinos, kad nepasikartotų ir vėl kada nors. Jeigu programoje, greta Stasio Pilkos, buvo duota žinių apie Liliją Šukytę, reikėjo parašyti ir apie Monigirdą Motekaitį, o pastarasis, bent veteranui, jei ne žiūrovams, pagerbti ir kad derintųsi prie vakarinės suknia pasipuotusios dainininkės, galėjo užsivilkti juodą drabužį.

A.R.

PLB Vokietijos Krašto naujoji valdyba. Sėdi iš kairės: vicepirm. E. Simonaitis, pirm. kun. B. Liubinas, Stovi: sekr. I. Apyrubis, narys A. Šukys ir išd. J. Stankaitis.

Buvo suruoštas didžiulis Vasario 16 d. minėjimas Frankfurte, kuris turėjo nemažą atgarsį vokiečių visuomenėje ir spaudoje. Taip pat buvo suorganizuota jaunimo ir vaikų stovykla, kur lietuviškoje dvasioje atsigaivino per 100 jaunuolių. Išrūpinta iš vokiečių nemaža paramos Gimnazijos remontui ir naujo pastato statybai. Jo pranešimą papildė išd. J. Stankaitis. Iš šio pranešimo paaiškėjo, kad Krašto Valdybos ir Gimnazijos finansinė būklė yra gera.

Apie Vasario 16 d. Gimnaziją pranešimą padarė dir. dr. L. Gronis. Puikiai paruoštamieji konkrečiais daviniais paremtame pranešime jis iškėlė gimnazijos svarbą lietuviybės išlikimo ir krikščioniškosios moralės ugdymo plotmėje. Šie metai gimnazijai buvo palaimingi: abiturientų dauguma išlaikė egzaminus, sėkmingai praėjo keliameji egzaminai, mokslo programa buvo išleista, finansinė būklė dėl vokiečių įstaigų didesnės paramos ir dėl nenuilstamo aukotojų ištvermingumo ir dosningumo, pagerėjo. Laisvajame pasaulyje šiuo metu veikia 136 Gimnazijos rėmėjų būreliai.

Pranešėjas išreiškė ir Gimnazijos vadovybės, ir mokytojų, ir mokinių nuosirdų ir didelį dėkingumą visiems rėmėjų būrelių vadovams, rėmėjams, ypač kun. B. Sugintui Chicagoje, kuris vadovauja 43 būreliams. Taip pat su dideliu dėkingumu pažymėjo BALFo, vokiečių įstaigų ir visų geradarių paramą. Gimnazija su gražiomis ir pagrįstomis viltimis žiūri į ateitį, ir kaip vienas iš Tarybos narių pažymėjo, visų mūsų bus dedamos didžiausios pastangos Gimnaziją, kaip lietuviybės mokslo tvirtovę, išlaikyti iki nepriklausomon Lietuvon grįžimo.

Dar suvažiavimui pranešimus padarė Garbės Teismo pirm. dr. J. Deveikė ir Kontrolės Komisijos (kontrolę atliko vienas iš jos narių J. Kairys) vardu A. Krivickas. Po to įvyko ilgos ir gyvos diskusijos dėl visų pranešimų.

Karštai buvo diskutuota ir švietimo Komisijos nuostatų klausimu. Padarius keltą patai-

sy, švietimo Komisijos nuostatai buvo priimti. Taryba savo atstovų į švietimo Komisiją išrinko J. Stankaitį.

Į valdomuosius organus išrinkta: valdybon -- pirm. kun. B. Liubinas, vicep. E. Simonaitis, sekr. J. Apyrubis, išd. J. Stankaitis ir narys A. Šukys, Garbės teismas P. Karvelis, J. Deveikė ir J. Venckus. Kontrolės komisijon -- Rugulys, Barazas ir A. Boehm - Krutulytė.

Rugpjūčio 21 d. pasibaigė 5 savaites trukusi jaunimo ir vaikų stovykla Vasario 16 Gimnazijos rūmuose. Joje dalyvavo virš 100 lietuviškojo jaunimo ne tik iš Vokietijos, bet ir iš Anglijos ir Austrijos.

Kaip jau esame rašę šiai stovyklai lėšas telkė PLB Vokietijos Krašto Valdyba ir Katalikų Sielovados Vokietijoje direktorius Tėv. A. Bernatonis. Stovyklai vadovavo Boehm-Krutulytė ir A. Krivickas. Jiems talkininkavo daugelis kitų, tarp jų ir neseniai iš Lietuvos atvykusios P. Armonienė ir Gelžinienė.

Stovyklą reikia skaityti pavyksia. Čia vaikai ir jaunimas gerai pailsėjo, pasiklausė įdomių paskaitų, padainavo lietuviškų dainų, o pamišę pakartojo, o nemokėję pramoko savo tėvų kalbos.

Didelį staigmeną padarė Darnos choras, vykdamas iš kito koncerto užsukęs stovyklon ir davęs puikų dainų koncertą. Diena pasitaikė labai graži, tad salė buvo pilna svečių iš arti ir toli. Daugumą sudarė Rastatte susibūrę, neseniai iš Lietuvos atvykę lietuviai. Jau senai gmnazijos kiemas bematė tiek auto mašinų, kaip šio koncerto metu.

Vasario 16 Gimnazijoje, tuojuo vaikų ir jaunimo stovyklos, pradėti remonto darbai. Po šio remonto Gimnazijos bendrabučio patalpos prilys savo išvaizda kitiems panašioms bendrabučiams ir pakels moksleivių nuotaiką bei darbingumą. Reikalingos šiam tikslui lėšos gautos iš Baden (Wuerttembergo vyriausybės. Inf.

TURĖK PO RANKA GERĄ DOVANĄ

Skundžiamasi, kad lietuviškos knygos skaitytojų skaičius labai sumažėjęs. O mes galvojame, kad lietuviška knyga dar gali skaitytojų surasti. Ypač gera knyga, kokia yra R. Spalio Alma Mater.

Išigyk ją savo bibliotekai. Išigyk ir vieną dovanoms. Kai ateis kokia proga sveikinti artimuosius, tada nereikės rūpintis, o dovana bus jūsų namuose, įrišta gražiais, kietais viršeliais.

Išgydamas Almą Mater paremsi lietuvių rašytoją, lietuviškos knygos leidyklą ir svarbiausia, įrodysi, kad gera lietuviška knyga skaitytojų dar turi.

Užsisakant naudokis pridėdama atkarpą.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

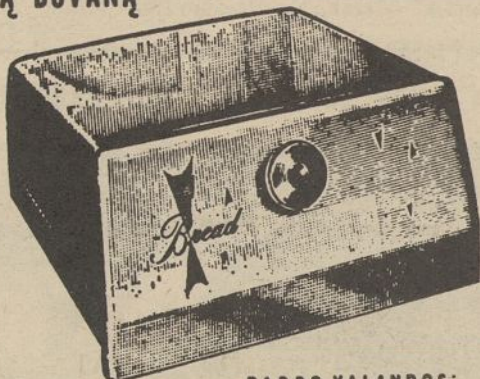
Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

dovanos
* taupytojams *

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU
DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4 %

mokame už
ilgalaikės
taupmonas!

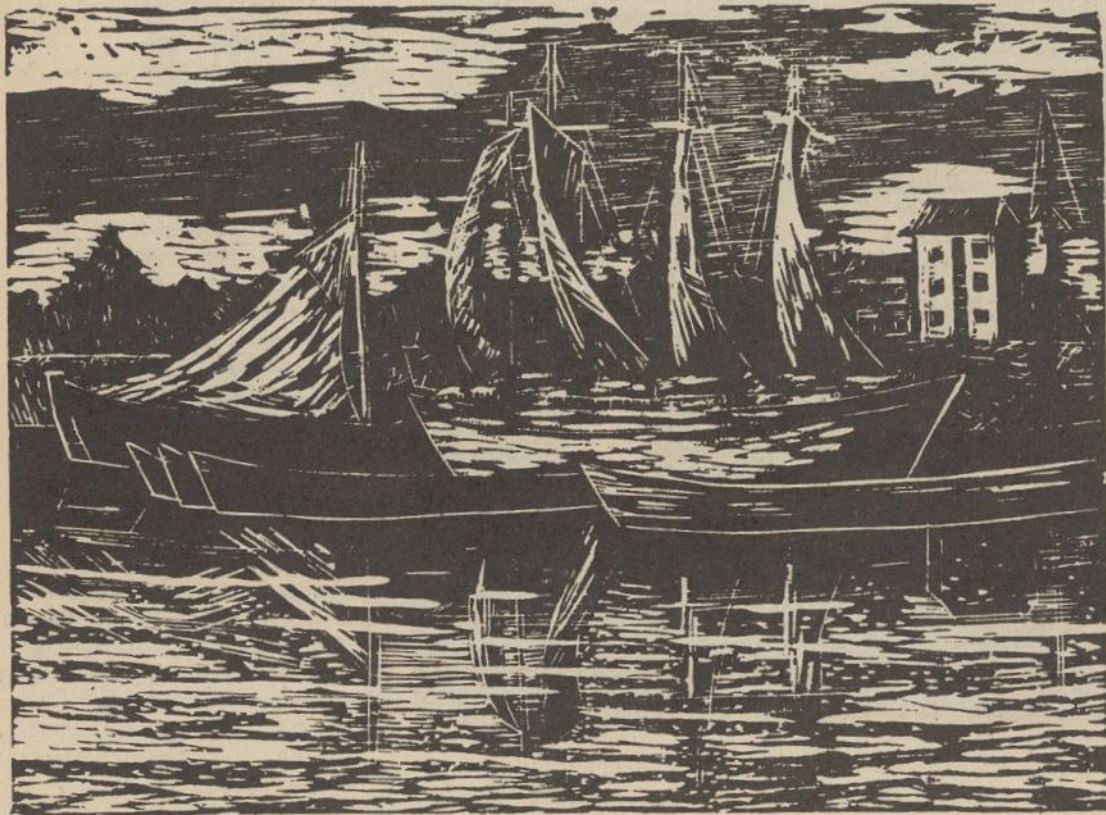
DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p. p.

JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vadovas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 4th COURT, CICERO 50, ILL. / D1 2-1397, TO 3-8131

Šių metų pradžioje Varšuvoje buvo suruošta Lietuvių Visuomeninės Draugijos rūpesčiu meno paroda, kurioje buvo išstatyti Lenkijoje gyvenančių lietuvių dailininkų Stasio Gaidos ir Kazio Švainovskio tapybos ir grafikos darbai bei lietuvių liaudies meno kūriniai. Vėliau ši paroda buvo perkelta į Seinus, kad ją galėtų aplankyti Seinų ir Suvalkų sričių gyventojai. Paroda praėjo su dideliu pasisekimu. Vienas lankytojų rašo: "Labai malonu matyti audinius su lietuviškais raštais Seinuose. Lai pamato visi, koks turtingas mūsų mažumos menas, kokia turtinga ir gabi mūsų liaudis". Nuotraukoje K. Švainovskio medžio raižinys "Laiveliai".

Lenkų gaminto filmo "Kryžiuočiai" pasižiūrėjus

J. JAKŠTAS

Lenkai ir lietuviai pernai iškilmingai minėjome 550 metų Žalgirio mūšio sukaktuves. Jau minėjimo metu, ir anksčiau spaudoj, garsintas lenkų gaminamas filmas pagal H. Sienkiewicziaus romaną "Kryžiuočiai". Jubiliejinis filmas turėjo pavaizduoti minimą garbingą lenkų tautos žygį jos gyvenantiems palikuonims. Nesigailėta milžiniškų lėšų šiam filmui pagaminti, kaip jų nesigailėta ir kitiems jubiliejiniais užsimojimams, sudėtingu paminklu. Filmas pagamintas pagal paskutinius filminio meno technikos laimėjimus ir prilygsta geriausiems naujiems Hollywoodo filmams.

Deja, šis puošnusis meno kūrinys atskleidžia žiūrovui iškraipytą ir vienašališką istorinę tikrovę. Istorijos filme, tiesą pasakius, beveik ir nėra. Išimk iš jo kreivai pavaizduotą, pačiame gale Žalgirio kautynių sceną, ir gausi įprastą filminį romaną. Šio romano fone terodoma vien įvairiais epizodais vokiečių ordino ir lenkų (mozūrių) priešiškės bei jų susidūrimai. Kaip paprastai šiuo atveju daroma -- viena pusė vaizduojama per dėtai juodomis spalvomis, o kita, kenčiančioji -- šviesiai, nekalbama. Tokį pobūdį filminei fabulai davė H. Sienkiewicziaus romanas, kuris išreiškė lenkų XIX a. galo nuotaikas vokiečių atžvilgiu. Bet Sienkiewicziaus romano rėmuose dėstė 1392-1410 m. Lietuvos, Lenkijos ir ordino santykius su Žalgirio mūšiu -- santykių apogėjų. Sienkiewiczui rūpėjo ne tiek romanas, kiek istorija, atvaizduota ro-

mano rėmuose. Tat Sienkiewicziaus "Kryžiuočiai" yra perdėm istorinis romanas ir istoriškumu pelnęs sau pasaulinį garbę. Filmą rengėjai išvilkio iš romano jo fabulą ir ant jos pagrindą sukūrė imponuojantį ekrano kūrinių. Jie beveik apleido svarbią istorinę veikalo pusę ir nepaisė romane pavaizduotų istorinių santykių tarp Lietuvos, Lenkijos ir ordino. Pagal filmą atrodo, kad mūšio prieštastis tebuvo dviejų romano asmenų -- moters Danusės ir jos dėdės kankinimas vokiečių nelaisvėje. Filmos autoriai vis dėlto jautė, kad ta viena mūšio prieštastis būtų nepakankama, todėl jie dar viena istorinį epizodą, būtent, iš Lenkijos Lietuvai siunčiamų laivų su javais konfiskavimą Nemune.

Paties Žalgirio mūšio vaizdo centrinis asmuo yra karalius Jogaila. Jo išvaizda neturi nieko bendra su mums įprastu jo istoriniu paveikslu. Jis čia atrodo koks 30 - 40 m. lenkiškas riteris (nors iš tikrųjų, buvo 62 m. senis) be jokių karališkų insignių. Jis iškilmingai skelbia karą ir šaukia vadus įsakymui duoti. Sušauktų taryboj, kitų dignitarių tarpe, parodomas ir Vytautas, kad ir labai nežymiai. Jo buvimą taryboj sužinom vien iš karaliaus jo minimo vardo. Apie šią tarybą nekalba istorijos šaltiniai ir ji filme tėra sufabrikuota. Kita dėmesio verta scena prieš mūšį yra lyg palapinė, prie kurios matyti su-

klupę ir stovį vadai. Čia yra, be abejo, Dugošo minima palapinė, karaliui pastatyta, kurioj jis klausė bent dvejų mišių. Bet pats palapinės vidus nerodomas ir klausančio mišių karaliaus nematyti. Greičiausia, šioj scenoj atsispindi oficiali šių dienų Lenkijos ideologija, bendra sovietiniams satelitams.

Pagaliam mūšis -- paskutinis filmo vaizdas. Derinantis prie istorijos šaltinių, lietuviams leidžiama pradėti mūšį. Bet kaip lietuviai ir jų bendrininkai parodoti čia! Apžergę mažus arkliukus, apsivilkę lyg milinėmis, lyg kailiais, su kažkokiomis ietimis ar kuokomis, tik bėga bėga. Iš pilkosios raitelių masės lyg išskiriamas vienas, kiek primenantis Vytautą garsiam Mateikos Žalgirio paveiksle. Bet jis ne kuo skiriasi nuo savų karių ir neturi jokių vado ženklų, sakysim, vėliavos ar vyties ženklų. Aplamai, mūsų vyčiai visai nefiguroja kautynėse.

Perbėgus lietuviams, pasirodo lenkai. Šie yra puošnūs viduramžių riteriai. Puikūs arkliai su šarvais, raiteliai su skydais, šalmais, ietimis ir kardais. O raudonų didelių vėliavų, su baltu ereliu, tikras miškas!

Šie prašmatnūs kariai tik duria, kerta vokiečius ir jų žirgus ir nukloja lauką lavonais. Pagaliau pergalė. Lenkiškos vėliavos nešamos ir kraunamos prie karaliaus kojų. Atnešamos ir kryžiuočių paimitos vėliavos. Prie vėliavų atvežamas didžiojo magistro lavonas. Karalius apžiūri jį, ištaria keistus žodžius ir tuo filmas beveik baigiamas.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• SLA 14 kuopa yra viena iš seniausių lietuvių tautinio nusiteikimo sambūrių Clevelande, kurios veiklos pradmenys siekia net 1888 metus, kai ji pradėjo veikti broliškoje sandaroje su šventojo Jurgio Draugyste,

Didingos ir atmintinos (Dugošo žodžiais tarant), pergalės jubiliejaus proga, susikūrė lenkai sau puošni, bet dirbtinai praeities paveikslą. Gal jie patys juo ir didžiujasi ir nemato istorijai daromos skriaudos. Tačiau laikui slenkant ir tostant nuo jubiliejinės nuotaikos, jie, reikia tikėtis, ims bodėtis sukurto dirbtinio istorinio paveikslu. Juk kas yra dirbtina ir nerealu, žmonių sąmonėj ilgai nepatveria. Šiame lenkų filme jaučiama, be jubiliejinės, ir artimų pokarinių laikų nuotaika. Ji gerai atsispindi ir anose sugretintose datose viename Žalgirio paminklo įrašė 1410 Žalgiris -- 1945 Berlynas.

Gal kada nors pasikeitus nuotaikoms, lenkai praręgės ir lietuviams padarytą skriaudą? Gal jie įsitikins 1960 buvę mūsų atžvilgiu nutolę nuo tų sentimentų, kuriais gyveno jų tėvynainiai kūrėjai -- H. Sienkiewiczius ir Mateika.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso EVerlade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antr., ketvirt.,
penktad.

Tik susitarus trečiadieniais.

Tel. ofiso PRespect 8-1717
Rezidencijos RERublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas
uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Telefonas:
Ofiso RERublic 7-5020.
Namų WAlbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Įėjimas iš Rockwell St.)

Val: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais:
2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

įsikūrusia vieneriais metais anksčiau. Iki 1901 metų kuopa priklausė prie Susivienijimo Visų Lietuvninkų Amerikoje. Tais metais šiam susivienijimui skilus į dvi dalis -- kuopa veikia dabar turimu pavadinimu.

SLA 14 kuopa, būdama viena seniausių lietuvių sambūrių Clevelande, ji taip pat yra viena gausiausių narių skaičiumi. Taip pat nepaskutinioji ir visuomeninės veiklos baruose. Per savo šešiasdešimties veiklos metus, kuopa yra surengusi daugybę visokiausiu parengimų -- koncertų bei vaidinimų, savo doleriais parėmusių ir palaukiusių svarbesnių lietuvių reikalus ne tik Clevelande, bet ir visame Šiaurinės Amerikos žemyne. Kuopa, iš savo kuklių narystės įnašų sudėtų pinigų, yra sušėpusių ne vieną į vargą patekusį visuomenės ar kultūros veikėją.

Kuopa, minėdama savos veiklos reikšmingą sukaktį, savo nariams, jų šeimoms ir visiems tautiečiams, ruošia jaukų vakarą-pobūvį su koncertine programa, kurį įvyks Lietuvių salėje, lapkričio 4 dieną, šeštadienį. Įėjimas nariams ir svečiams tik vienas doleris. Bilietus iš anksto galima įsigyti pas kuopos išdo sekretorę M. Misčikienę -- 9804 Empire Avenue, telef. MU 1-8966, Lietuvių Klube ir Lietuvių Prekybos Namuose.

Vakaro meninę programą išpildys dainininkai -- Nora Braziulienė, Vacys Jurgelis, Julius Kazėnas ir šokėjos -- sesutės Jokūbaity-

tės. Pianinu palydės Genovaitė Karsokienė.

Vyt. Braziulis

• Bendruomenės pirmos apylinkės valdyba nutarė globoti čia įvykstantį spalio 23-25 d. šachmatininkų turnyrą, surengti banketą-koncertą pagerbiant Čiurlionio ansamblį ir Šv. Jurgio parapijos chorą.

Parduodama delikatesų krautuvė

Nebrangi kaina. Gera apyvarta. Turi parduoti, nes išeina pensijon. Teirautis: 6510 Superior Ave., tel. 361-6739. (119)

Parengimų kalendorius

SPALIO 28 d. D. Stankaitytės ir Aloizo Barono koncertas - vakaras, rengiamas L. F. Bičiulių Lietuvių salėje.

LAPKRIČIO 4 D. SLA 14 Kuopos gyvavimo 60 metų sukaktuvių minėjimas.

LAPKRIČIO 18 D. Neo Lithuania metinė šventė Continental Ballroom salėje.

GRUODŽIO 31 D. Naujų Metų sutikimas, Naujos parapijos salėje, Rengia L. B. abi apylinkės.

SAUSIO 7 D., 1962 Šv. Kazimiero Lit. mok. eglutė Naujojo Parapijoje.

1962 m. VASARIO 3 D. LSK Žaibo vakaras -- koncertas Slovenian Auditorium.

1962 m. GEGUŽES 12 D. Dirvos jaunųjų talentų varžybų koncertas Slovenian Auditorium.

1962 m. RUGSĖJO 29 D. Dirvos metinis spaudos balius - koncertas.

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

DEPOSITS MADE BY OCTOBER 20th
EARN INTEREST FROM OCTOBER 1st

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Prieš siunčiant siuntinį į Lietuvą ar Sibirą verta pagalvoti, kuri firma patikimiausia. Iš skelbimų siuntėjui sunku tai nustatyti. Geriausia pasiskambinti į Department of Commerce, kuris tikriausiai pirmoje eilėje rekomenduos GLOBE PARCEL SERVICE, INC., nes ši firma yra patikimiausia su 27 metų praktika. Todėl per šią firmą siunčiami siuntiniai tvarkingiausiai ir greičiausiai pasiekia adresatą.

Nepatikėkit savo brangių siuntinių jokiems tarpininkams, kurie neturi leidimo. Tarpininkai jūsų siuntinius parduoda tai firmai, kuri brangiau sumoka, nekreipdami dėmesio, ar firma patikima ar ne. Tokiu būdu jūsų siuntiniai gali patekti į labai nesąžiningas rankas, arba kaip skaitėte spaudoje, į "finansinius sunkumus", nes firma tarpininkui turi sumokėti iš patarnavimo mokesčio apie 2 - 2,50 dol. už siuntinį. Be to siuntiniai per tarpininkus visada eis ilgiau, kadangi siuntinys negaus eigos tol, kol nebus parduotas firmai.

Tūkstančiai siuntėjų nukentėjo nuo nesąžiningų žmonių, dar blogiau, kad tūkstančiai lietuvių Lietuvoje ir Sibire negavo jiems pasiųsto siuntinio.

Norintiems pasiųsti Kalėdinį siuntinį primename, kad jau pats laikas tuo pasirūpinti.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
1313 ADDISON ROAD
CLEVELAND 3, OHIO
TELEF. UT 1-0806

P. S. Šis skyrius, Kalėdiniais siuntiniams, prekes parduoda išsimokėjimui. Čia pirkdami sutaupysite.

Varšuvos lietuvių meno mėgėjų ratelis dažnai pasirodęs bendruose ukrainiečių, lietuvių ir baltarusių rengiamuose parengimuose. Nuotraukoje iš kairės: dail. K. Švainovskis, Z. Baltrušaitis, G. Aleknaite, A. Skripka, E. Tumaitė, M. Kmita, M. Vyšniauskaitė ir L. Skrebutėnas.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniu ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimei atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

DIRVA

Nr. 119

1961 m. spalio 16 d.

KAS IR KUR?

• Rašytojo Antano Škėmos Raštų Išleidimo Fondui įnašus prisiuntė Dalia ir Algimantas Mackai \$100.00, Kostas Ostraukas \$10.00, Antanas Rūkas \$5.00. Lietuviškoji visuomenė yra maloniai kviečiama įsijungti į Fondą savo įnašais ir padėti išleisti Antano Škėmos kūrybą. Fondo adresas: Dr. J. Valaitis, 2547 W. 45th St., Chicago 32, Ill.

• Stasys Valatka, gimęs Amerikoje, bet pačią jaunystę praleidęs Lietuvoje, dabar gyvenęs Elizabeth, N. J., spalio 1 d. išvyko į Lietuvą aplankyti savo motinos bei kitų artimųjų. Buvo oficialiai leista viešėti 7 dienas Vilniuje, tačiau jis manas, kad gausias vietoje leidimą aplankyti gimines Kaune bei Ukmergėje. Savo kelionių metu jis dar lankysis Paryžiuje bei Londone, kus susitikis pusbrolių Vlova Mackevičių. Stasys Valatka yra veiklus Elizabetho lietuvių tarpe, tarp kitko, jo rankų darbo lietuviškas kryžius puošia vietos liet. parapijos šventorių.

INŽ. STASYS VIRPŠA, gyv. 3644 So. Seeley Ave., Chicago Ill. Šiais metais sėkmingai baigė Chicago Technikos Kolegiją, įgydamas bakalaurą laipsnį mechaninėje inžinerijoje.

Naujasis inžinierius gimnaziją baigė Kaune ir atlikęs karinę prievolę Karo Mokykloje aspirantu buvo pasiryžęs pradėti studijas Lietuvoje, tačiau okupacija ir vėliau tremtis, sutrukdė jo studijų planus, nors pasiryžimo nepalaužė. Taigi atvykęs į Ameriką ir vos truputį sustiprėjęs ekonomiškai, St. Virpša 1951 m. įstoja į North Western Universiteto vakarinę laidą, kur studijuoja ekonomiją ir buchalteriją. Po keletos metų pereina studijuoti į La Salle Universitetą, kuriame 1957 m. įgyja Higher Accounting diplomą. Tačiau šis diplomas dar nepatenkina St. Virpšos. Tais pačiais metais jis jau studijuoja Chicago Technikinėje Kolegijoje, kurią šiais metais sėkmingai baigia.

Inž. Stasys Virpša yra vienas iš tų nedaugelio, kurie akademinę išsilavinimą pasiekė savo paties pastangomis -- dienos metu pelyndamas pragyvenimą, o vakarais ir naktimis lankydamas universitetą ir ilgas valandas sėdėdamas prie knygų.

Pažymėtina dar ir tai, kad

A. A. VALERIJA ALKAITYNEI

mirus, kolegei AUDRONEI ALKAITYTEI ir visiems jos namiškiams reiškiam gilią užuojautą

Vaidilos teatro aktoriai

nors būdamas apkrautas duonos pelnyimo ir studijų darbais, St. Virpša sugebėjo surasti laiko lietuviškam organizaciniam darbui, būdamas net keltą metų V. S. Ramovės valdyboje, o dabartiniu metu yra Neo Lithuania Korp. Chicago skyriaus pirmininkas.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Spalio 7 d. Chicagoje Jaunimo Centre įvyko muziko J. Bertulio pagerbimas. Nuotraukoje Studentų Ansamblio dalyvės įteikia J. Bertuliui dovaną. Z. Degučio nuotrauka

CHICAGO

Tautinės Sąjungos skyrių rengiamas banketas

Spalio 28 d., 7 val. vak. B. Pakšto svetainėje ruošiamas Tautinės Sąjungos Chicago, Cicero ir East Chicago skyrių bendras banketas-balius.

Programoje dalyvauja: solistė -- Nerija Linkevičiūtė, pianistas -- Alvydas Vasaitis, aktorė -- Eglė Vilutienė, J. J. J. J.

Šokiams gros B. Pakšto orkestras. Veiks bufetas su gėrimais ir skaniais užkandžiais.

Pasitarimas moterų sekcijos reikalais

Judrusis Chicago skyriaus pirmininkas A. Janukaitis spalio 8 d., B. Paplėnienės bute, turėjo gana malonų ir gyvą pasitarimą su skyriaus ponionėmis, moterų sekcijos prie Tautinės Sąjungos Chicago skyriaus steigimo reikalui. Pasitarime dalyvavo virš dvidešimties ponijų. Apsvarstę sekcijos steigimo klausimą, kol kas pasitenkino tik vienos narės darinkimu prie valdybos. Tą nutarimą čia pat ir įvykdė. Eglė Vilutienė išsi-

Chicagoje Jaunimo Centro studentų ansamblis, vadovaujamas muz. J. Bertulio, spalio 7 d. koncerte. Z. Degučio nuotrauka

VILNIAUS DIENA DETROITE

Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos Detroito skyriaus pastangomis spalio 7 dieną buvo suruošta Detroito visuomenei Vilniaus diena. Dieną atidarė skyriaus pirmininkas Kazys Veikutis.

Vyriausiais kalbėjo j a i s buvo A. Augustinavičienė ir S. Lazdinis.

Pirmoji apibūdino Vilniaus reikšmę daugiau iš sentimentinės ir patriotinės pusės, primindama Vilniaus reikšmę ugdant tautinį ir patriotinį susipratimą Nepriklausomos Lietuvos laikotarpy.

S. Lazdinis, būdamas pats vilnietis ir visą laiką gyvenęs kartu su okupuoto krašto viltimis, vaizdžiai nupiešė Vilniaus padėtį žiūrint lenkiškomis akimis.

Po Akademinės dalies sekė pobūvis, kuriam vadovavo Albertas Misiūnas. Meninę dalį atliko šeštadieninės mokyklos mokiniai. Buvo padeklamuota šiai dienai pritaikintų eilėraščių ir pašokta keli tautiniai šokiai, kuriems vadovavo mokyklos mokytoja Aldona Rastentyte.

Minėjimą, A. L. B-nės apylinkės vardu sveikino pirmininkas Vl. Pauža. Minėjimas baigtas vaišėmis.

Norėtusi prisiminti, kad ar nebūtų vertinga pagalvoti, jog ta Vilniaus mistika, kuri ugdė mūmųse tautinę ambiciją ir patriotinį susipratimą, gyvenant nepriklausomą gyvenimą, bū-

tų plačiau pritaikinta šiandieninei mūsų priaugančiai kartai. J. G.

Vilniaus dienos Detroito prezidentas, Kalba A. Augustinavičienė, Nuotraukoje iš kairės: F. Motuzas, S. Lazdinis, V. Pauža ir K. Veikutis.

Vilniaus dienos Detroito dalyviai. Pirmoj eilėj iš kairės: Staniulienė inž. Č. Staniulis, M. Mikailienė, inž. J. Mikaila ir kt. J. Gaižučio nuotrauka

IT ŠEFO PROBLEMA SUNKĖJA

IT laikinio administratoriaus paskyrimo klausimas vėl pasunkėjo, sovietams iškelus naujas komplikacijas, būtent pareikalavus jau šešių pasekretorių -- po du iš komunistų, Vakarų ir neutralistų bloko. JAV šią idėją atmeta, nes faktiškai ji reiškia tą pačią trošką.

Sovietai taip pat pareikalavo, kad eilė Jungtinių Tautų agentūrų, jų tarpe Ekonominis ir Socialinis Komitetas, būtų paverttos frankiais "taikiai koegzistencijai" įgyvendinti, kitaip tariant, Maskvos tikslams siekti. Sovietų reikalavimas buvo susietas su sovietinės sistemos gyrimais ir kapitalizmo, Europos Bendrosios Rinkos ir Taikos Korpo pasmerkimais.

DEMONSTRACIJOS LENKIJAI

Torune, vidurinės Lenkijos mieste, praeitą savaitę įvyko gyventojų demonstracijos prieš režimą, kai policija atvyko iš vienuolių redemptoristų atimti dalį pastatų už juose vykdomas katekizmo pamokas. Demonstracijos buvo sutrauktos apie 1000 asmenų, bet miesto policija pajėgusi perimti situacijos kontrolę be pagalbos iš kitų miestų. 10 asmenų buvo areštuota.

PAVERGTŲJŲ SEIMAS PARYŽIUJE

Spalio 18 - 20 Paryžiuje įvyksta nepaprasta Pavergtųjų Seimo sesija. Ryšium su Kremliaus ofenzyva Berlyne aštrėjanti tarptautinė padėtis, o tuo pačiu ir aktualėjančios galimybės ir grėsmės sovietų pavergtajai Europai skatina Pavergtųjų Seimą ypač budriai stebėti įvykių eigą.

Sesijos darbų eilėje svarbiausią vietą užims Berlyno krizė ir Europos laisvės klausimas; Europos apsijungimo ir sovietų pavergtosios Europos problema; padėtis ir jos raida sovietų pavergtuose kraštuose.

Sesijoje yra sutikę dalyvauti eilė Prancūzijos ir kitų Europos valstybių įžymių politikų.

Lietuvos delegaciją šiai sesijai sudaro pirmininkas V. Sidzikauskas ir nariai: prof. J. Baltrušaitis, V. Banaitis, dr. P. Karvelis, J. Lankoronskis, A. Liutkus, kn. J. Petrošius, E. Turauskas, B. Venskuvienė.

Vykdamas iš New Yorko į Paryžių, V. Sidzikauskas drauge su kitais Pavergtųjų Seimo delegacijų pirmininkais lankysis Londone ir Briuselyje, o po sesijos -- Ženevoje, Bonnoje ir Dubline.

Kor.

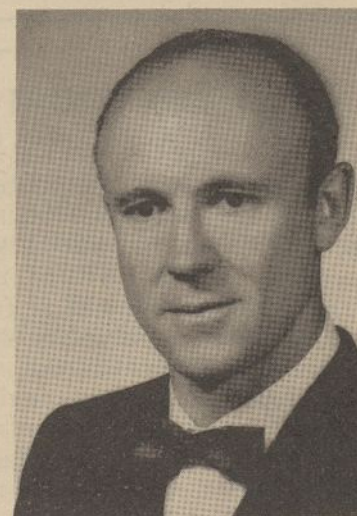
Meno programos pranešėja Misiūnaitė.

ROCHESTER

Mirė Kazys Račkaitis

Pranešu draugams ir pažįstamiems, kad šiu metų rugpiūčio 24 dieną, Rochester mirė tremtinys Kazys Račkaitis, 50 metų amžiaus. Į JAV atvyko iš Vokietijos 1949 metais. Daug iškentė-

WALTERIS S. ŠLEŽAS -MASTIS NAUJAS TEISIŲ DAKTARAS

W. S. Šležas-Mastis yra Šiaulių Valstybinės Berrukų Gimnazijos 1939 metų abiturientas, baigęs Vilniaus Teisių Fakultetą, Mokslus gilinęs Hamburgo ir Londono universitetuose ir šiemet parašęs dizertaciją -- "Kanados kaltės prisipažinimo įstatymai", gavo teisių daktaro laipsnį.

Šiauliečių Sambūris Kanadoje kaip vieną iš šio sambūrio steigėjų, sunkina Dr. Šležą -- Mastį, sunkiose sąlygose įgyjusį aukštojo mokslo laipsnį.

V.J.